

DORU I. POP

*

DORRIS BLETTERSTEIN

TRADUCERI

**poezii, schițe, eseuri
în
franceză, germană, engleză**

2020

Explicație

Despre Infinit V

Întotdeauna și oriunde
va exista un număr
și, dincolo de el, oricare ar fi acesta,
ceva, care să nu aibă nimic comun
cu acel număr, să nu-l atingă niciodată.
Acesta-i Infinitul.

Imn de flori

Iar când vine primăvara
Și înverzesc câmpiile,
Ingrat înfloresc pomii,
florile și visele
Se scutură pe pământ, nu știu
Ce să culeg mai întâi:
Raza de soare, flori de mai,
Ori tainica rază din ochii tăi –
Căci cred în toate, dar nu știu ce să fac
Și atunci te sărut și zic: Bine că
Exiști în depărtare, ce bine că existi
Și mă porți cu o amăgire înspre Tine.

Tu

Te mai întorci spre vis, dorindu-ți ca viața
Să transpună elogiul în umbră, sacrul
Să devină vid, nemaiatârându-ți clipa,
Visând, de mirajele privirii.
Să crezi în lanul de grâu și miresme de flori,
Petrecându-ți, ostentativ, privirea.
S-au copt strugurii vineți – amărui.
Ape tulburi, ca ochii tăi, ce cred despre asta,
Să-i despresor de lumină, sau pulbere,
Să mă întorc la ei, și apoi, sărutându-ți buzele,
Amară gură, rupându-ți spasmul de trup și visându-mă
Cu tine împreună, dincolo de moarte.

Clișeu existențial *Pontice II*

Mă trezii și eu pe lume,
ținând o vergea
în mâna stângă,
lovind cu piciorul stâng
toate lucrurile din jur.

Prima mea vizită a fost,
în imaginație, bineînțeles,
la spitalul de nebuni al orașului:
proprietar, statul.
Nu înțelegeam cum mulți aveau capul
înfășurat în bandaje –
se izbiseră cu el de pereți,
crezând că din zidurile clădirii
apa țâșnește valuri-valuri.
Câteva zeci erau morți, așezați în sicrie -
o pădure săracă de sarcofage;
se aruncaseră de pe muchia îngustă și prăpăstioasă
în bazinul de piatră al clădirii,
unde nu fusese niciodată apă.
Plecai de acolo îngrozit
și întristat.

.....

În neputința mea,
ridicam ochii spre stele;
fum sau așteptare –
totuna.

Sonex

poetilor George Trakl și Rainer M. Rilke

Primăvară.
Colosale, neomenești
puteri
se ridică-n
mine.

Atâta cât țărână
sunt.

28 martie 2005

PROZĂ

Revoluție în Rusia 2

O stradă mare, principală, lungă, aproape un bulevard, cu oameni grăbiți, îmbrăcați modest, cu militari printre ei, unii având mustăți, alții nu, o mulțime neglijent îmbrăcată (și) aproape murdară, așa cum primăvara orașul își dezvăluie goliciunea ștearsă, iar ici-colo crengi de brad și ghirlande din muguri de brad. Avusese loc o Revoluție, câțiva oameni stăteau lângă o vitrină, în drumul meu spre Vest, pe acea stradă. Câțiva oameni stăteau acolo, avusese loc o Revoluție... Dar tovarășul Stalin unde-o fi?

Tatăl meu

Dincolo de fabrici de cărămidă - de dealuri unde mirosea a fum de gunoi menajer ars, mă puteam apropia, oricâți prieteni sau dușmani aş fi avut, aş fi lăsat în urmă, de satul natal.

Casa era de un albastru închis, sobră, în coloritul şi neclintirea ei, iar tatăl meu stătea în faţa ei. Serios, cu mustăţi negre, tânăr. Eram foarte nedumerit şi de aceea

l-am întrebat, deşi-l vedeam acolo, real, în faţa mea:

- Cum de eşti aici, cum de existi, doar te-am înmormântat, (căci) ai murit o dată!

A zâmbit ușor, certificându-mi cu zâmbetul său existenţa şi prezenţa lui acolo.

*

Într-o atmosferă însorită, dincolo de casă, e un drum asfaltat, cu bordură, care duce spre Răsărit.

Taică-meu, pe o patină cu rotile, se îndepărtează de mine...

Bunica şi vestimentele căzute

Cineva arunca bucăţi mari de stâncă în aer, dincolo de satul meu natal, în munţi. Se auzea zgomotul sec, de fapt un pocnet sau mai multe, scurte, şi se vedeau apoi rotocoale mari de fum albăstrui, ridicându-se încet de la pământ.

Era într-o vale care tăia o suprafaţă mai domoală, de la poalele muntelui. Eu mă găseam la intrarea în sat, în râu şi era vară. Dar, pe lângă acele explozii îndepărtate, mă neliniştea şi faptul că se pregătea să plouă. O iau, aşadar, înspre casă.

În apropierea casei, pe un câmp, pe o păşune cu iarba scurtă, de fapt, sunt câteva vestimente, câteva piese împrăştiate. Ce e ciudat, e faptul că îmi recunosc propria cămaşă (galbenă), un pulover albastru şi ceva care semăna cu o eşarfă gri. Toate în dublu exemplar. Care ar fi, de fapt, ale mele? - îmi trece prin gând. Iar bunică-mea parcă-mi ghiceşte gândul, văzându-mă nedumerit, şi-mi spune:

- Cele care vor rezista unui descântec sunt ale tale. Şi repede rosteşte ceva. Într-adevăr, trei dintre cele şase bucăţi de haine - cele false, se aprind pe loc şi ard, chircindu-se şi devenind scrum, fără flacără. Trei au rămas întregi, neatinse. Erau ale mele. Puteam să le ridic.

Moarte fulgerătoare

Când, nevoit să-mi vând unicul aparat electronic din casă — un casetofon argintiu, frumos, vecina mea îmi face, disprețuitor, reproșuri.

O zăresc, într-o dimineată mohorâtă, când e liniște profundă, înainte de revărsatul zorilor, ieșind din camera mea.

Eu cobor scările. Bărbatul ei, în costum de baie transparent, foarte tânăr, urcă aceleași scări. Cu o lumină veselă, jucându-i în ochi, mă întreabă:

- Ești în concediu? - și zâmbeste, parcă ar ști răspunsul, sau s-ar bucura el de asta. Eu sunt mirat și înveselit de faptul că aparatul sexual îi lipsea, ca la cosmonauți, dar nu mai apuc să zic nimic, căci, dintr-o dată, cade pe spate, până la capătul scărilor. Cade brusc și, lovindu-se cu ceafa de beton, văd uimit că începe să moară. Da, moare, iar în acel moment, fantastic e faptul că, murind, devine copil.

Eu am o temere: că cei din jur — câțiva copii erau pe scări - și jos, ar fi putut auzi că întrebarea îmi fusese adresată mie și că poate eu eram cel care ar fi cauzat căderea, decesul.

Dincolo de faptul că nu am apucat să răspund la întrebare, am încercat să trec neobservat. Nimeni nu trebuie să știe că întrebarea îmi fusese adresată mie.

Brusc, ca o obligație, poate, îi sar repede în ajutor, să-i fac respirație artificială, flexându-i mâinile, adică apropiindu-le și îndepărtându-i-le de trup.

Dar cum devenea copil, murind?

Trupul îi devenise, brusc, subțire, de un albastru deschis, dar nu prea spălăcit, cu mâini de asemenea subțiri. La fel cum ai desena un copil, cu brațe ca două benzi alb-albastrii. Ochiul erau de un albastru extrem de senin, dar ficși. Trăia, așadar, dar în sens invers, acea fantastică transformare a vieții și a morții, numită existență.

Întreaga tensiune a întâmplării plutește în aer, căci, se pare că cel care se pregătea să moară își răspândește în aer personalitatea în scădere, de copil. Eu îl frecționez, dar cineva spune de pe margine: moare. Și, într-adevăr, nici nu mișcă.

La câteva mișcări de brațe pe care i le fac, începe să-i iasă aer din piept, ca și cum l-ar expira, și dintr-o dată corpul, din albastru-deschis îi devine cărămiziu, un maro spălăcit, dar nu peste tot, ca și cum ar reveni, fulgerător, la viață.

Dar, deși eu continui să-l ajut, corpul îi e iarăși albastru. De data aceasta, el, copilul care era, spune un cuvânt: mor, fiind ferm hotărât să facă asta și nu se mai mișcă de pe loc. Chiar moare, la urma-urmei.

Atmosferă albastră

În fața bisericii din satul meu natal, într-o atmosferă densă, tensionată, e așezată, într-un sicriu, nebuna satului.

Apar, din partea opusă bisericii, în curtea largă. Și iau, brusc, cunoștință cu acea atmosferă sticloasă, glacială și albastră. Iau cunoștință cu ambele ciudățenii deodată, racla și atmosfera, atât doar că de raclă mă apropiu. O spaimă persistă în văzduh și în inima mea când, brusc, ajung la sicriu. Totul e albastru, chiar și aerul, inclusiv racla de sticlă. E o atmosferă groaznică, ciudată, prevestitoare de cine știe ce întâmplări extraordinare. Biserica e dincolo de sicriu, dar de abia pot să o zăresc - și nici nu mă interesează. Căci e înaltă, fără geamuri și picturi, doar pereți de-un albastru înfricoșător, pe care se părea că vopseaua curge.

Chiar dacă peste râu e o lumină normală, liniștită, de dimineață, iar casele de acolo sunt din cărămidă roșie, cu multe bucăți de metal în curți, mărunțișuri, de fapt, ca și cum satul ar fi fost foarte mare și bogat, nu acolo e scăparea mea, deși ajung pe malul acela, dincolo de case, trecând o punte îngustă, care se leagănă peste apa adâncă.

Nu este salvarea mea, deși spre Nord-Est zăresc o iarbă verde și densă, care-mi sădă un sentiment de liniște, unduindu-se în bătaia unui vânt lin, îmbietor, deoarece până acolo sunt șanțuri adânci, galbene, ale torentelor venite cine știe de unde, dinspre dealurile din jur. Pâraiele, care sunt destul de dese, au toate maluri foarte înalte, aluvionare, din argilă mărunță, deschisă la culoare, dar instabilă, în care te poți lesne împotmoli.

Nu mă simt în siguranță cu toată lumina galbenă și liniștitoare din jur.

ESEURI

Despre Neant

Cineva mă întreba odată: - cum ar putea fi reprezentat Neantul?

Intr-adevăr, Neantul nu ar trebui să implice nici o dimensiune. Dar, dimensional, nu ni-l putem închipui decât ca ceva care, spațial, ar putea să includă ceva. Dar, dincolo de această aparență de a include ceva dimensional, suntem nevoiți ca, odată vroind să punem piciorul dincolo să nu mai putem face pur și simplu nici un pas (dincolo).

Ar putea să existe, totuși, un Neant total? Aceasta ar fi reprezentarea ideală a Neantului, adică neexistând nimic, sau existând ceva care să nu aibă scurgere de timp și nici o derulare într-un spațiu oarecare. Nici măcar existența abstractă, unică a nimicului, așa cum înainte acel ceva care există, era Infinitul unic existând, acesta ar trebui să fie Neantul. Dar dacă ar putea exista, așa cum l-am descris mai sus, sau dacă ar putea înlocui acest Infinit - temporar sau pentru totdeauna, ne este foarte greu să stabilim acum.

*Cca. 1994, 26 iulie 2017
Doru I, Pop*

Despre Dumnezeu

Din înseși cărțile de filozofie creștină apare o dublă imagine a lui Dumnezeu, mai bine - zis două interpretări ce nu ar avea nimic comun, putând alcătui fiecare o imagine independentă a Ființei Supreme.

Prima se referă la un Dumnezeu total, infinit și perfect. În această concepție, Dumnezeu e însuși Infinitul. O simetrie perfectă domnea la începuturi. Nici o fisură nu străbătea acel ocean original (al eternității, al totalității atemporale). (J. Guitton). Dumnezeu era însăși Perfecțiunea. Un panteism existențial incremenit, glacial, strălucitor, ar putea reprezenta acea idee de Dumnezeu. Era, cum ar putea spune un filozof sceptic, și oarecum materialist: Un univers Infinit, perfect și rece.¹

Dar acest Univers, identificat cu Dumnezeu - deși nu știm ce a făcut până atunci² - mai mult decât atât, e viu, are sentimente, și aici se produce o rupere a simetriei originare (Jean Guitton). Acelei imperfecțiuni a începutului - Big Bangul - apoi concentrarea materiei în alte neregularități, dar distribuite uniform, galaxiile (S. HAWKING), datorăm existența noastră; (ceva în genul stringurilor cosmice).

Dumnezeu tocmai și-a creat o imagine a lui însuși.

Aceasta e varianta Dumnezeului perfect - identificat cu propria-i creație și cu Universul, deci cu tot ce există dincoace de nimic și poartă numele de Infinit.

Dar apare și cealaltă versiune, cea a Dumnezeului exterior lumii, acel Dumnezeu care creează lumea, dar nu se identifică cu ea. Îi este, de cele mai multe ori, superior. Este, implicit, un Dumnezeu limitat în spațiu, dar nelimitat în timp și ca putere. Aici Dumnezeu are, oarecum, atribute umane. Cea mai importantă este iubirea. Dumnezeu a creat lumea dintr-un act de iubire pură. Un ocean de iubire pură a stat la baza constituirii Universului³ sau, în versiunea aceasta, un act de iubire pură. Așadar, Dumnezeu, fiind considerat Infinitul, perfect, iar lumea noastră înseamnă o rupere a armoniilor originare în care vom tinde să ne reintegrăm⁴ - sau Dumnezeu finit în spațiu, creând lumea separat de el - dintr-o necesitate, poate dintr-un act de iubire pură.

Cca 1995 - 4 septembrie 2017

Doru I. Pop, Ferneziu

¹ Ar putea fi contopite, în cazul în care acordăm lui D-zeu totul, orice însușire - și atunci ar fi inutil să le tratăm separat, logice, [(d.p.d.v.) religios], dar faptul că creștinii le tratează separat, denotă nu atât încurcătura sau lipsa maturității de consens ideologică, ci faptul că oricare poate să fie bună.

² Și nici chiar de unde provine, (n.m.)

³ Deși ar exista o interpretare diferită, dualistă, chiar: Iubirea fiind chiar D-zeu, confundat cu Infinitul sau materia primă creatoare, acea iubire.

⁴ În cazul acestei totalități, pure fiind, intră, paradoxal și negativul, răutatea, întunericul, fisurile. Subsumate, totuși, scopului final, când numai pozitivul va fi peste tot - va birui - sau percepția asupra totulului - neexistând ființe afectate de rău.

Despre materia din Univers

Există două acte, la fel de stranii, nu atât prin asemănare, căci reprezintă două poziții antagonice și nici prin simetrie, ci, pur și simplu, prin faptul că proclamă ceva halucinant de straniu, ceva ce simțurile noastre refuză să creadă că ar fi posibil.

Un om de știință (P. Davies - Ultimele trei minute) spune că: nu are rost să ne întrebăm ce se va întâmpla după dispariția Universului, (a materiei, în principal,) așa cum nu are rost să ne întrebăm ce a fost înainte de Marea Explozie a Universului.

Să începem cu apariția Universului:

Să-l parafrazăm pe Jean Guitton, aș spune că acel punct minuscul, de miliarde de tone și grade temperatură, era acolo, conținând toată grandoarea de mai târziu a Universului. Dacă nu ne întrebăm și, mai ales, dacă nu găsim răspuns la ce a fost mai înainte de Marea Explozie, atunci nu justificăm nici prezența acelui punct acolo. Ori, acel punct era deja ceva real, dând naștere la Universul de mai târziu.

Această realitate existențială a acelui punct, ne duce cu gândul că ceva, ceva a existat dintotdeauna în Univers, (dincoace sau diferit de NEANT).

Așadar, materia nu ar fi putut să apară din nimic¹. Dispariția materiei ar fi iarăși stranie. Ceva concret, realmente existând nu poate să dispară fără urmă²; așadar, aceste două presupuse procese nu pot să explice prezența materiei aici și, mai ales dispariția și apariția ei, pentru că aceste acte leagă materia de ceva ce nu-i este caracteristic, nimicul.

Să luăm exemplu prăbușirea în găurile negre, particulele „băgate”, unele în altele, într-o densitate uluitoare, să presupunem că acea forță, gravitația - sau alta, din exterior, ar continua strivirea/presarea la nesfârșit.

Dar până unde? Dacă există o divizibilitate a materiei și a timpului până la o limită - numite Constanta lui Planck pt. timp și spațiu - între 10^{-43} , 10^{-47} , dincolo de care nu mai poți percepe alternanța de clipe sau diviziunea materiei, la fel și cu comprimarea, oricât de mult am presa, tot n-am putea transforma materia în nimic. Ceva, oricât de mic ar fi, totdeauna ar rămâne dincoace de nimic, să existe concret, căci nu există tranzit între nimic - vid, deci, și ceva real, material.

Ambele - deși antagonice - reprezentând evenimente diferite - infirmă, totuși, prezența materiei aici. Așadar, nici nu poate să apară din nimic - nici să dispară în nimic.

¹ Comentariile de rigoare ar suna astfel: De ce acum 9-18 miliarde de ani și nu mai devreme, ce Forță, ce mărime a acesteia - cea expansională - l-a aruncat în existență, o Ființă supremă, chiar, cu ce scop.

²Aici, oricât ar face occidentalii caz de relativitatea mișcării, existenței particulelor cuantice, a incertitudinii aspectului lor - un lucru e clar: nu există tranzit între a fi și a nu fi, cum am arătat chiar și forțele de natură imaterială, forța de expansiune a galaxiilor, mișcarea particulelor la temperaturi când nu mai depind de particulele de forță, de spin $0, 1, 2, 3/2$ - sunt ceva, prin mișcarea lor, plus mișcarea ca ceva imaterial, adică, energia intrinsecă a particulelor dotate cu mișcare continuă.

Despre Infinit și Dumnezeu

Trei considerente ne fac să punem serios la îndoială imaginea lui Dumnezeu, așa cum reiese din atributele alocate lui de către o religie ultraavansată.

Dumnezeu ar trebui să fie El însuși Infinitul. Într-adevăr, fiind delimitat, concretizat într-un singur loc, omniprezența sa este știrbită grav de către atributele acordate Infinitului, de către o cercetare logică și pe care aceasta trebuie să le aibă, indiferent de voința noastră. Dar asta n-ar însemna nimic, El ar putea exista indiferent de voința noastră descriptivă, sau de capacitatea noastră în a „zugrăvi” imaginea zeilor.

Dar, din aura grandioasă cu care este investit Dumnezeu, așezat pe soclul suprem în Univers, reiese clar confruntarea sa cu Infinitul.

Dar Dumnezeu are toate atributele unei entități limitate, așa că pierde în confruntarea cu Infinitul. Mai întâi, este cert că un lucru finit nu poate genera ceva infinit¹, apoi, El însuși, dimensional, este inferior Infinitului fizic din această existență, a ceva dincoace de Neant, care se încorporează să existe alături de Dumnezeu.

Dacă admitem că Universul vizibil a fost creat de Dumnezeu, atunci însăși această sau prin această idee, Dumnezeu se limitează la o suprafață dată. Căci un loc în spațiu trebuie să fie ocupat de către creația sa. Iar atunci, chiar dacă Dumnezeu reprezintă Infinit - creația, atunci nu mai este infinit, pentru că, scăzându-se din totalul

Infinitului, acea Creație, implicit că Dumnezeu nu este infinit. Și atunci, ar fi subordonat Infinitului existând.

Inferior, așadar Infinitului, chiar dacă ar avea obârșii diferite (sau chiar dacă Infinitul ar fi fost creat de Dumnezeu, dar am văzut mai sus că nu se poate.)

De ce acest aspru rechizitoriu la adresa lui Dumnezeu?

Pentru că noi știm foarte bine că o ființă dotată cu judecată pentru a crea, nu poate, fizic, să fie infinită, ci doar o entitate finită, desigur. Invers, putem afirma: Dumnezeu e totul, dar atunci am avea de-a face cu un Dumnezeu impersonal, ostil și rece. Ar fi, într-adevăr, El însuși Infinitul, dar atunci ar fi lipsit de logică și n-ar fi putut aduce lumi în existență. Mai mult, suprapunându-se și confruntându-se cu Infinitul, creația sa n-ar putea avea loc, să existe alături, distinct și independent cu el. (Creația sa ar fi inclusă în chiar

trupul Dumnezeului Suprem).

Savanții de azi au ajuns foarte departe în cercetarea Universului. Departe și nu prea, am spune noi. Nu din tendința de a căuta mereu altceva, sau de a căuta perfecțiunea, fie și cu prețul de a bulversa ordinea dată, am putea fi nevoiți, după cele câteva priviri aruncate dincolo de constanta lui Planck, să admitem o altă ordine, ci numai fiindcă așa am putea să găsim existența Forței Supreme a Universului. Așa, deoarece în Universul nostru există aceleași legi și e foarte greu să înțelegem, din cele descrise mai sus - că Dumnezeu ar putea fi finit, dar să genereze infinit, în același timp - sau să credem că emițând raze, divinitatea nu scade cantitativ niciodată (Origene, Blaga) - mai ales, creând din propria substanță ceva, atunci, logic ar fi să scadă cantitativ.

Astfel, vom vedea că există un Infinit halucinant de frumos și grandios. Magnificitatea sa ne-ar fi de folos nouă. El - Infinitul - ar fi Dumnezeu. Atunci, conform unui Dumnezeu bun și iubitor - nemurirea spiritelor umane - și nu numai - ar fi asigurată.

*Cca '93-'94 – 28 Iulie 2017
Doru I. Pop, Baia Mare, Ferneziu*

¹La fel cum aveam să constat mai târziu că, da, să acceptăm că Universul a avut un început - Big-Bang și va avea un sfârșit - oricare ar fi acela - dar cum se poate, în cadrul acestui Univers - să existe axa numerelor infinită?

² Chiar neștiind cât de vast e Infinitul - desigur fără sfârșit, totuși, un Infinit din care s-a scăzut ceva e mai mic decât altul, intact, la fel cum, invers, există infinituri mai mici sau mai mari, vezi totalitatea numerelor pare, totalitatea numerelor prime, etc.